

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Szef
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Warszawa, dnia 13.08. 2022 r.

plk Krzysztof Waclawek

P - 9483/2022/C-30654/TB

Egz. nr 1

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2022 -08- 22
ZAL.	NR .....

Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Pan Stanisław Trociuk

do wiadomości:

**Minister - Koordynator Służb Specjalnych
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów**

Pan Mariusz Kamiński

Szanowny Panie Rzeczniku,

Nawiązując do Pańskiego pisma nr WZF.511.1.2022.TO z dnia 25 lipca 2022 r. dotyczącego zasad dostępu do informacji niejawnych stron oraz ich pełnomocników w postępowaniu toczącym się przed sądami cywilnymi i administracyjnymi, uprzejmie informuję, iż aktem prawnym regulującym zasady ochrony informacji, których ujawnienie spowodowałoby lub mogłoby spowodować szkody dla Rzeczypospolitej Polskiej albo byłoby z punktu widzenia jej interesów niekorzystne, także w trakcie ich opracowywania oraz niezależnie od formy i sposobu ich wyrażania, zwanych dalej „informacjami niejawnymi”, jest ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742, z późn. zm.), zwana dalej „U.O.I.N.” Zgodnie z art. 4 ust. 1 U.O.I.N. informacje niejawne mogą być udostępnione wyłącznie osobie dającej rękojmię zachowania tajemnicy

i tylko w zakresie niezbędnym do wykonywania przez nią pracy lub pełnienia służby na zajmowanym stanowisku albo wykonywania czynności zleconych.

Powyższa zasada ma również zastosowanie w stosunku do materiałów niejawnych w postępowaniach sądowych. Należy jednak zauważyć, iż w stosunku do postępowania karnego Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 9 września 2017 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań lub innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz. U. 2017 r. poz. 1733) określił sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych.

Uprzejmie informuję, że do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego docierają sygnały z sądów powszechnych o trudnościach ze stosowaniem zasad ochrony informacji niejawnych w postępowaniach toczących się przed sądami cywilnymi, w szczególności w zakresie dostępu do takich informacji stron procesu i ich pełnomocników. Przedstawiciele sądów zwracają uwagę na rosnącą liczbę spraw – szczególnie gospodarczych – w których materiał dowodowy zawiera również dane niejawne. Przykładowo Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku pismem nr SIN 0190-56/2022 z dnia 25 maja 2022 r. wystąpił do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o wyjaśnienie wątpliwości, co do możliwości udostępnienia stronom postępowania cywilnego materiałów niejawnych z uwagi na brak dookreślenia tej kwestii w stosownym akcie wykonawczym odnoszącym się do postępowania cywilnego, a także sformułowania ogólnych wytycznych co do sposobu postępowania z materiałami niejawnymi w postępowaniu cywilnym. Niewątpliwie zasadnym jest konsultowanie przez sądy z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przepisów U.O.I.N. z uwagi na realizowanie przez ABW, w granicach swojej właściwości, zadań związanych z ochroną informacji niejawnych oraz wykonywanie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych. Jednakże należy zwrócić uwagę na różnicę między wykładnią przepisów prawa, a jego tworzeniem. Wykładnia służy bowiem usuwaniu wątpliwości dotyczących treści normy prawnej. Celem wykładni nie jest bowiem tworzenie nowych norm prawnych, tylko ustalenie treści normy prawnej zawartej w przepisie prawa. W związku z powyższym

należy zauważyć, iż o ile ABW może zajmować stanowisko, a przez to kształtować znaczenie istniejących przepisów dotyczących ochrony informacji niejawnych (tekstu U.O.I.N. oraz aktów wykonawczych), ze względu na ich kontekst językowy, systemowy i funkcjonalny, to jednak z pewnością nie ma uprawnień do stanowienia w tym zakresie powszechnie obowiązujących regulacji prawnych.

Wydanie przez ABW wytycznych dotyczących ochrony informacji niejawnych w postępowaniu cywilnym i administracyjnym, w sytuacji gdy brak jest aktu normatywnego w powyższym zakresie, byłoby *de facto* zastępowaniem przez te wytyczne treści tegoż aktu normatywnego, co należałoby uznać za działanie *contra legem*, tzn. postępowanie niezgodne z obowiązującym prawem. Należy podkreślić, iż powyższe kwestie nie są bowiem wystarczająco uregulowane w ustawach: z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U z 2021 r. poz. 1805, t.j.) oraz z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U z 2022 r. poz. 1301), jak również w aktach niższego rzędu.

W tej sytuacji w postępowaniu przed sądami cywilnymi i administracyjnymi konieczne jest stosowanie zasad ogólnych wynikających z U.O.I.N., zgodnie z którymi dostęp do informacji niejawnych może uzyskać jedynie osoba dająca rękojmię zachowania tajemnicy i tylko w zakresie w jakim jest jej to niezbędne na zajmowanym stanowisku lub wykonywania prac zleconych. Dokumentami potwierdzającymi dawanie rękojmi są poświadczenie bezpieczeństwa osobowego oraz – w zakresie dostępu do klauzuli „zastrzeżone” – pisemne upoważnienie wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej.

Zgodzić się jednak należy, iż wymaganie takich dokumentów od uczestników procesu cywilnego i administracyjnego może być rozpatrywane jako nierówne traktowanie podmiotów znajdujących się w tej samej sytuacji (podział na uprawnionych do dostępu do całego materiału dowodowego i pobawionych tej możliwości), a przez to ograniczanie ich uprawnień procesowych.

Wydaje się więc, że zasadne byłoby wprowadzenie uregulowań, które na grunt postępowań sądowo-cywilnego oraz sądowo-administracyjnego przenosiłyby – odpowiednio je modyfikując – rozwiązania, np. stosowane w procesie karnym, gdzie kwestie ochrony informacji niejawnych wykorzystywanych przed sądem normuje – wydane na podstawie art. 181 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375) – wspomniane wyżej rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 września 2017 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania

w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji. Wprowadzenie takiego rozwiązania wymagałoby w pierwszej kolejności zawarcia w Kodeksie postępowania cywilnego oraz Kodeksie postępowania administracyjnego odpowiednich upoważnień ustawowych. Na zasadność nowelizacji wyżej wymienionych aktów normatywnych w powyższym zakresie Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego wskazywał w swoich wystąpieniach kierowanych do Ministra Sprawiedliwości.

2 powozańien
N 2. ZASTĘPCA SZEDA
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
płk Krzysztof ZIELIŃSKI

Wykonano w 2 egz.:

Egz. nr 1 – Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Egz. nr 2 – Minister – Koordynator Służb Specjalnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Odwzorowanie cyfrowe egz. nr 2 – Biuro Prawne ABW

Wykonał: 8871